

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Grijze Wolven: in schaapskleren gehuld: Themabijdrage Turkije

Bilt, B. van der

Citation

Bilt, B. van der. (2001). Grijze Wolven: in schaapskleren gehuld: Themabijdrage Turkije. *Bestuurskundige Berichten*, 16(2), 15-17. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234419>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234419>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Themabijdrage Turkije

kenland haar veto laten varen en er werd een apart programma voor Turkije opgezet. Dit heeft te maken met de aparte (politieke) positie van Turkije. De Europese strategie voor Turkije is iets specifischer en meer toegespitst dan voor de andere kandidaat-leden. In het bijzonder de financiële ondersteuning is beperkt, aangezien deze ondersteuning het proces van de aansluiting kan versterken.⁵

Hoewel Turkije dus inmiddels wel serieus kandidaat-lid van de EU is geworden, leidt dit binnen Europa nog niet tot een onverdeeld genoegen. Er zijn namelijk nog wel wat discussies gaande over de culturele en religieuze verschillen, die er tussen Europa en Turkije bestaan. Sommigen zijn van mening, dat het feit, dat Turkije de Islam als godsdienst heeft en de daarmee gepaard gaande culturele verschillen, al redenen genoeg zouden moeten zijn om Turkije niet tot de EU toe te laten.

Turkije ontbeert een stabiele democratie

Ondanks het kandidaat-lidmaatschap is er, met name door de politieke situatie in dit land, nog geen sprake van, dat de onderhandelingen in dit stadium ook daadwerkelijk beginnen. Dit heeft onder andere te maken met het feit, dat Turkije het enige land van de kandidaat-landen is waar geen stabiele en sterke democratie is en waar de mensenrechten niet altijd gerespecteerd worden. Ook bij de rol van het leger zijn vraagtekens te plaatsen. Deze rol is namelijk zeer groot en werkt op die manier belemmerend voor het functioneren van de democratie in Turkije. Voor meer informatie over de rol van het leger en de verhouding tot de staat

verwijs ik graag naar het artikel 'Staat en leger in Turkije' dat elders in deze themabijdrage is opgenomen.

Om wel aan onderhandelingen voor het lidmaatschap deel te kunnen nemen, moet Turkije eerst nog de volgende punten realiseren⁶:

* Een politieke discussie op poten zetten met speciale aandacht voor mensenrechten.

* Alle bronnen van financiële ondersteuning van de EU coördineren in één raamwerk.

* Mogelijkheden scheppen voor volledige deelname aan alle programma's van de EU en alle EU-instanties.

* Een nationaal programma opzetten om het aquis te kunnen implementeren.

* Mechanismen ontwikkelen, die gelijk zijn aan de mechanismen binnen de Europese verdragen om de implementatie van EU-regelgeving e.d. te vergemakkelijken.

* De Turkse wetgeving en regelgevingspraktijk harmoniseren, zodat een begin gemaakt kan worden met de implementatie van het aquis.

Tot slot

Het zal voor Turkije nog heel moeilijk worden om deze zaken te realiseren. En in het bijzonder het eerste punt (de politieke discussie met bijzondere aandacht voor de mensenrechten) zal een grote hinderenis in het proces zijn. We weten namelijk allemaal, en dat blijkt ook uit de andere artikelen in deze themabijdrage, dat de mensenrechten in Turkije nog bijna dagelijks geschonden worden. Wie kan zich immers niet de kwestie Öcalan herinneren. Ook het bespreekbaar maken van de mensenrechtensituatie in Turkije door buitenlandse gasten en onderhandelaars, zoals ministers, staatshoofden en diplomaten, blijkt lastig te zijn. Zo-

lang dit geen open gesprek wordt zal de afstand tot de toetreding van Turkije tot de Europese Unie groot blijven.

Noten:

¹ European Commission, *Composite Paper – Report from the Commission on Progress towards Accession by each of the candidate countries*, 1998-2000, p. 4

² idem, p. 4 & 5 en Wallace, H. and Wallace, W., *Policy-Making in the European Union*, Fourth Edition, United States, Oxford University Press, 2000, p. 428-460

³ www.europa.eu.int

⁴ idem

⁵ European Commission, *Composite Paper – Report from the Commission on Progress towards Accession by each of the candidate countries*, 1998-2000, p. 11 en *NRC Handelsblad*, 'Nog geen ja nee tegen Turkije', 7 december 1999.

⁶ idem, p. 40

Grijze Wolven: in schaapskleren gehuld

Bas van der Bilt

De laatste jaren lijken zich meer en meer incidenten binnen de Turkse gemeenschap in Nederland voor te doen. Niet zelden wordt daarbij over betrokkenheid van zgn. Grijze Wolven gerept. Een aantal jaar geleden ontstond ophef rond deze groepering, nadat in enkele publicaties een zorgwekkend beeld werd geschetst. Zo zouden de Grijze Wolven in Nederland met behulp van overheids-subsidies mantelorganisaties hebben opgebouwd, die redelijk succesvol Turkse jongeren trachten te werven. Ook werd melding gemaakt van (geslaagde) pogingen om in de lokale politiek te infiltreren. In dit artikel zal de problematiek rond de Grijze Wolven belicht worden: waar staan zij precies voor, en in hoeverre vormen zij een gevaar voor de Nederlandse samenleving?

De Grijze Wolven

Er is niet zoiets als een organisatie die "Grijze Wolven" heet. Veeleer betreft het een bonte schakering van verenigingen en groepen Turken die zich op individuele basis als Grijze Wolf noemen. De Grijze Wolven houden er extreem-rechtse denkbeelden op na. Zij streven de vestiging van de Groot-Turkse Nader na: het herstel van het voormalige Ottomaanse Rijk (1299-1922). Dit liep van de Adriatische Zee tot aan de Chinese Muur; alle volken die daartussen beschouwen de Grijze Wolven nog steeds als Turk. Het Grote Ideaal moet er uiteindelijk toe leiden dat Turkije de enige macht ter wereld vormt. In landen met veel Turkse immigranten, zoals Duitsland, Nederland en België, streven de Wolven bovendien de

totale non-integratie na. Onder het mom van het niet verloren laten gaan van de Turkse identiteit wordt bepleit de Turkse kinderen apart te laten opgroeien in een soort eigen zuil, met scholen, crèches, voetbalclubs e.d. Ook al zijn deze kinderen in Nederland geboren en opgegroeid, ze worden nog steeds gezien als Turken die zoveel mogelijk afstand van zgn. 'kaffers' (ongelovigen) dienen te houden.

De Grote Leider

De moederpartij van de Grijze Wolven in Turkije is de MHP, de Partij van de Nationalistische Actie. Grondlegger van deze fascistische partij was Alparslan Türkeş (1917-1997), die door de Wolven als Babbuđ (Grote Leider) wordt beschouwd. Zijn zelfgekozen

naam sloot aan bij zijn denkbeelden: Alparslan verwijst naar de sultan die met de overwinning op het Byzantijnse Rijk in 1071 het fundament legde voor het Ottomaanse Rijk, Türko betekent 'vriend der Turken'. Vanaf zijn jeugd werd hij aangesproken door het pan-Turkisme. In de Tweede Wereldoorlog koos hij voor de kant van Hitler, wiens rassenleer hem erg aansprak. Waar Hitler het over de Duitsers als 'Herrenvolk' had, zag Türkeş de Turken als het meest edele volk ter wereld. Hij stond aan de wieg van de nationaal-idealistische beweging, die op 3 mei 1944 voor het eerst naar buiten trad. Nog steeds vieren de Grijze Wolven op deze datum de Dag van Turkisten: alle 'buiten-Turken', vooral zij die in de voormalige sovjet-

republieken wonen, moeten 'bevrijd' worden, opdat Turkije wereldmacht nummer één wordt.

Negen Lichten

Türke° was als legerofficier in de jaren '60 van de vorige eeuw tot tweemaal toe betrokken bij een militaire coup, beide keren zonder veel succes. In 1965 trad hij toe tot de Republikeinse Boeren Natiepartij, waar hij binnen een aantal maanden de touwtjes in handen had. Hij leidde de partij met ijzeren hand en zorgde voor een naamsverandering tot de MHP in 1969. Logo van de partij werd een rode vlag met drie halve manen; de oorlogsvlag van het voormalige Ottomaanse Rijk. De ideologie die de partij aanhangt kwam bekend te staan als de 'Negen Lichten-doctrine'. Deze lichten zijn nationalisme, socialisme, idealisme, moralisme, wetenschappelijkheid, bevordering van de landbouw, liberalisme en individualisme, ontwikkeling van en nabijheid tot het volk en bevordering van industrie en techniek. In de praktijk komt deze ideologie neer op extreem-nationalisme, fascisme, anti-communisme en racisme.

Strijdbare aanhangers

Eind jaren '60, begin jaren '70 werd de term 'Grijze Wolf' voor het eerst gebruikt. De MHP noemde haar meest strijdbare aanhangers zo, bij wijze van ereaam. Deze strijdbare aanhangers maakten veelal deel uit van de officieuze staatsmilitie tegen de linkse oppositie. De Grijze Wolf werd van oudsher als goddelijk wezen vereerd, die als beschermer van de Turken hielp de vijanden te overwinnen. Geleidelijk aan kwam de gehele fascistische beweging onder deze naam bekend te staan. In de jaren '70 maakte de MHP deel uit van een aantal regeringen, en

bekleedde Türke° enkele hoge posities, zoals minister van Binnenlandse Zaken en vice-premier. Na een militaire staatsgreep in 1980 werden alle politieke partijen verboden en belandde Türke° enige tijd in de gevangenis. Na opheffing van de politieke embargo's in het midden van de jaren '80 kwam hij weer terug om de leiding van de MHP opnieuw strak in handen te nemen. Na zijn overlijden in 1997 werd hij door zijn zoon Tuđrul Türke° opgevolgd als partijleider.

Turks nationalisme in Europa

Halverwege de jaren '70 van de vorige eeuw begon de MHP zich in Europa te organiseren. Nadat duidelijk werd dat grote aantallen gastarbeiders niet terug zouden keren naar Turkije voelde men de noodzaak hiertoe. Bovendien ontvluchtten veel linkse Turken het land en begonnen deze zich in Europa te organiseren. Omdat deze organisaties door de MHP als communistisch werden beschouwd, moesten zij bestreden worden. Het nationalisme in Turkije leefde op in de laatste decennia. Oorzaken hiervoor waren onder meer: de Koerdische kwestie, die een gevaar betekent voor de eenheid van de Turkse staat; de slechte economische situatie van de Turken, zowel in Europa als in het thuisland; en het uiteenvallen van de Sovjetunie, waardoor pogingen om de regionale invloed te vergroten in voormalige sovjetrepublieken als Tsjetsjenië, Azerbeidzjan en Turkmenistan ondernomen werden.

Wolven in Nederland

Omdat het volgens de Turkse Wet op Politieke Partijen verboden is dat Turkse politieke partijen organisaties in het buitenland oprichten, werkt de MHP met mantelorganisaties. Deze organisaties zul-

Themabijdrage Turkije

len nooit openlijk toegeven bandemonstrant doodgestoken. De te hebben met de MHP, omdat drije Wolven hebben ook andere, tot ontbinding zou leiden. In 199eer geëigende paden bewandeld werden in heel Europa federatim hun invloed te doen gelden. opgericht door MHP-aanhangenadat migranten in Nederland in Ook in ons land werd een overko086 actief en passief kiesrecht pelende Turkse Federatie Nederegen bij lokale verkiezingen land opgericht, met als officiëeft de Turkse Federatie Nederdoelstelling het aanpakken van dnd deelname aan de parlemenproblemen van de Turkse migranire politiek nadrukkelijk gestimuten in Nederland. De bij deze ferd. De oproep om in de politiek deratie aangesloten organisatie infiltreren leek medio jaren '90 zijn zeer divers; het zijn onder an de vorige eeuw succes te hebderere culturele verenigingen, sporten. Met name het CDA en de verenigingen, jongerenverenigDA hadden in meerdere gemeeningen, vrouwenverenigingen e.n een aantal Turkse raadsleden in Opvallend is dat veel vereniginge gelederen waarbij de verden die bij de federatie zijn aangesleng van banden met de MHP beuten, wat sterke vermoedens vavnd. Geschrokken door de negabanden met de MHP oplevert, zijve publiciteit die dit met zich opgebouwd met behulp vavebracht zijn de gevestigde paroverheidssubsidies. Misleidende, die hoopten op meer stembeleidsplannen van de organisatie door bekende migranten op en het niet nagaan door gemeentnemen, de kandidaten beter gaan ambtenaren van de activiteiten dreenen. Hierdoor zijn er na de organisaties precies organiseremeenteraadsverkiezingen van en met welk doel, heeft hiero98 nauwelijks nog 'verdachte' geleid. Zo zou de gemeente An adsleden. Amsterdam al voor ruim een miljoopleving nationalisme gulden hebben bijgedragen ahoeverre vormen de Grijze Wolorganisaties van Grijze Wolven.

incidenten en infiltratie

in Nederland aanwezige Wolven doen regelmatig van zich spreken. De afgelopen jaren hebben diverse incidenten plaatsgevonden e aantonen dat de verhoudingen nnen de Turkse gemeenschap in gepolariseerd. Zorgwekkend is ut het aantal incidenten, waarbij dacht kan worden aan vecht- of hietpartijen tussen groepen akse en rechtse Turken, verstog van demonstraties e.d., lijkt toe nemen. In Rotterdam viel eind brig jaar zelfs een dode, nadat nkse demonstranten tegen de echte behandeling van politieke vvangenen in Turkije uit de tent erden gelokt door een groep nge Grijze Wolven. In de vecht- rtij die volgde werd een linkse

ven in Nederland nu een daadwerkelijk gevaar? Deze vraag kan niet los worden gezien van de situatie in Turkije, het moederland, waar de Wolven, maar ook de Turkse gemeenschap in Nederland in het algemeen, zich sterk op oriënteren. Het beeld dat de laatste, in april 1999 gehouden, parlementaire verkiezingen in Turkije schetsen, stemt wat dat betreft somber. De verkiezingen liepen uit op een grote overwinning van de nationalistische Partij van Democratisch Links, op de voet gevolgd door de rechts-nationalistische MHP. De MHP zit voor het eerst sinds eind jaren '70 van de vorige eeuw weer in de Turkse regering. Voor het

De Nederlandse overheid heeft zich laks opgesteld

Turkse nationalisme is eerder al een aantal oorzaken gegeven. De sterke opleving van de laatste jaren heeft nog een tweetal extra oorzaken.² Zo heeft Turkije zich de afgelopen jaren in sterke mate naar binnen gekeerd en gericht op het Turk-zijn, na het EU-besluit in 1997 dat Turkije voorlopig niet wordt opgenomen op de lijst van aspirant-leden. Dit kwam hard aan in een land dat langer dan welk land dan ook naar het lidmaatschap van de EU heeft gedongen. Ook de Koerdische kwestie heeft zich de afgelopen jaren verhard, onder meer door het oppakken van PKK-leider Öcalan. De harde opstelling van de MHP in deze (de PKK moet met behulp van het Turkse leger verslagen worden, waarna alle Koerden voor de volgende keus komen: zich gedragen als echte Turken, of het land uit), is aangeslagen bij een aanzienlijk deel van de kiezers.

Lakse overheid

De Grijze Wolven in Nederland werken achter de schermen aan de opbouw van een eigen zuil in de Nederlandse samenleving. In hun pogingen om voornamelijk jongeren te werven kunnen zij, gesteund door het nationalisme in het moederland, redelijk succesvol zijn. De slechte sociaal-economische situatie van veel Turkse immigranten zorgt ervoor dat deze vatbaarder zijn voor Turks-nationalistische ideeën. Hier dragen eveneens de geïsoleerde positie in de Nederlandse samenleving, waardoor veel Turken zich bij sport- en welzijnstellingen nauwelijks welkom voelen, en het gebrek aan voorzieningen voor de jongeren toe bij. Het is dan ook niet geheel toevallig dat Turkse jongeren belanden bij Grijze Wolvenorganisaties, als zij elders nergens terecht kunnen. De Nederlandse overheid heeft zich tot nu toe laks opgesteld ten opzichte van de Grijze Wolvenproblematiek. Hierdoor hebben de Wolven, regelmatig zelfs met behulp van overheidsmiddelen, organisaties kunnen opbouwen die officieel politiek neutraal zijn, maar waar in de praktijk de nationalistische ideologie een belangrijke rol speelt. Het is van belang dat de Nederlandse overheid het gevaar van de situatie inziet; anders valt niet uit te sluiten dat incidenten zoals eind vorig jaar in Rotterdam, of wellicht van nog ernstiger aard, zich in de toekomst zullen voordoen.

Noten:

¹ Aldus de journalisten Braam en Ulger in hun boek *Grijze Wolven. Een zoektocht naar extreem-rechts*, 1997

² Zie o.a. Internet: <http://www.nrc.nl/W2/Lab/Turkije/>